

Umgängesrätt

Umgängesrättens syfte är att försäkra barnets rätt att ha hålla kontakt med och träffa den föräldern som barnet inte bor hos. Därför är det av stor vikt att man tar i beaktande barnets ålder, skola, dagvård, fritidsaktiviteter och distansen mellan föräldrarnas hem när man utarbetar ett umgängesavtal. För att undvika onödiga olägenheter är det att rekommendera att umgängesbilagan är tillräckligt detaljerat.

När man utarbetar ett umgängesavtal är det bra att överenskomma om umgänget under söckenhelger och på semestrar, utöver ordinarie veckoarrangemang. Dessutom kan man komma överens om hur barnet i övrig håller kontakt med umgängesföräldern samt hur umgängesresorna arrangeras. Vid behov kan man även avtala om hur resekostnaderna ska uppdelas föräldrarna emellan.

När man överenskommer om ett barns ärenden ska besluten alltid tas till barnets fördel. Barnet har rätt att hålla kontakt med den föräldern som hen inte bor hos, trots förhållandet föräldrarna emellan. Ifall det fastställda avtalet inte motsvarar den rådande situationen, kan ett tidigare utarbetat avtal eller beslut revideras genom ett nytt umgängesavtal eller domstolsbeslut.

Ett ikraftvarande fastställt umgängesavtal eller ett domstolsbeslut kan verkställas genom tingsrättens beslut, när parterna vägrar följa umgängesavtalet. Tillgängliga tvångsmedel är vite eller polishandräckning. Den som ansöker om verkställighet av umgängesavtalet kan vara boföräldern, som kräver att barnet återlämnas efter umgänge eller umgängesföräldern som önskar att ett fastställt umgängesavtal förverkligas. Domstolen skickar i allmänhet ett anhängiggjort ärende först för verkställighetsmedling. Ifall man inte kan lösa tvisten genom verkställighetsmedling, verkställs avtalet genom verkställighetsförordnande utfärdat av tingsrätten.

Ifall man har ett fastställt umgängesavtal eller tingsrättens beslut om umgängesrätt bör föräldrarna i och för sig följa avtalet. Ifall boföräldern hindrar umgänget bör umgängesföräldern söka verkställighet av umgängesrätten från tingsrätten. Ifall det inte finns ett fastställt avtal eller domstolsbeslut, kan man inte heller ansöka om verkställighet.

Fastän man har en fastställd umgängesrätt kan boföräldern inte kräva att umgängesföräldern träffar sitt barn. Umgänge som verkställs genom tvång kan inte anses motsvara barnets bästa.

Med barnets umgängesrätt vill man försäkra barnets rätt att hålla kontakt och umgås med den föräldern som barnet inte bor hos. Umgängesrätten är i främsta hand barnets rätt och det är föräldrarnas skyldighet att försäkra en positiv och trygg relation till båda föräldrarna. Ifall barnet inte vill träffa den andra föräldern bör föräldrarna försöka utreda orsaken till detta. Ifall umgängesföräldern konstant försummar umgänget, kan det inte nödvändigtvis längre anses motsvara barnets bästa att träffa föräldern.

Fastän barnets umgängesrätt till den föräldern som bor annorstädes är en stark rätt, får den aldrig vändas emot barnet och utgöra en plikt som verkställs med tvång, så att barnets bästa som grundläggande utgångspunkt försummas. Umgängesföräldern bör i dessa situationer begripa att umgängesrätten inte handlar om föräldrarnas rätt till barnet, som kan utnyttjas enligt eget behag, utan en skyldighet som man kan förlora eller som kan reduceras, ifall det missbrukas. I värsta fall kan umgängesrätten helt upphävas ifall man anser att den inte längre motsvarar barnets bästa.

Ifall umgängesföräldern en längre tid varit passiv vad umgängesrätten beträffar, kan man nödvändigtvis inte längre anse att umgänget motsvarar barnets bästa. I dessa fall är det att rekommendera att man försöker utarbeta ett nytt umgängesavtal som bättre motsvarar de ändrade omständigheterna.

Enligt lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt är båda föräldrarna skyldiga att medverka i att umgängesrätten förverkligas. Ifall det finns ett fastställt avtal mellan föräldrarna eller domstolsbeslut kring umgänget, förbinder det båda föräldrarna. Umgänget får emellertid inte utgöra ett hot för barnets välbefinnande, hälsa eller trygghet. Boföräldern är därför inte skyldig att överlåta sitt barn till t.ex. en berusad eller hotfullt uppförande förälder.

När boföräldern är orolig över barnets välbefinnande när barnet besöker umgängesföräldern

När man ska avtala om barnets umgängesrätt och det förekommer riskfaktorer, som är ett hinder för att man tryggt kan överlåta barnet till umgängesföräldern, kan umgänget arrangeras genom träffar med stöd eller övervakade träffar. En förutsättning för att man kan verkställa dessa träffar är att man överenskommit om arrangemanget genom ett fastställt umgängesavtal eller domstolsbeslut.

Övervakade träffar kan bli aktuella när man vill försäkra sig om att umgänget i risksituationer sker problemfritt (t.ex. när det finns risk för våld eller kidnappning i familjen). Vid övervakade träffar observerar man umgänget under hela vistelsen. Den övervakande personalen är på plats i samma utrymmen som barn och förälder under hela träffens gång.

Träffar med stöd kan bli aktuella när umgängesföräldern är i behov extra stöd eller när brist på tillit förekommer föräldrarna emellan. Under träffar med stöd är den utomstående personalen tillgänglig vid behov. Övervakaren ansvarar för inledandet och avslutandet av träffen och observerar umgänget på avstånd. Tack vare det utomstående stödet försäkra man sig om att umgänget motsvarar barnets bästa.

Dessutom kan övervakat byte arrangeras när t.ex. besöksförbud är aktuellt föräldrarna emellan eller när det uppstår konflikter mellan föräldrarna när barnets ska förflytta sig från en förälder till en annan. Genom övervakade byten kan man trygga barnets säkerhet.

När umgängesföräldern inte returnerar barnet efter besöket

Umgängesföräldern kan enbart ha barnet hos sig enligt de grunder som man fastställt i umgängesrätten, ifall inte föräldrarna kommer överens om annat. Ifall man inte följer ett av omsorgsbyrån fastställt avtal eller ett domstolsbeslut om barnets vårdnad och umgängesrätt, kan man kräva verkställighet av avtalet från tingsrätten. Barnets närvårdare kan genom en skriftlig anhållan till tingsrättens kansli kräva att barnet returneras.

Man kan alternativt söka om verkställighet av beslut kring barnets vårdnad genom utmätningsmannen i barnets hemkommun då det fortlöpt mindre än tre månader efter vårdnadsbeslut.

Hur man fördelar kostnaderna för umgängesresor när avståndet mellan är långt

Enligt lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt är syftet med umgängesrätten att försäkra

barnets rätt att upprätthålla kontakten och träffa den föräldern som barnet inte bor hos. Föräldrarna bör i samförstånd och ur barnets intresse sträva efter att umgängesrätten syfte uppfylls. P.g.a. detta bör även boföräldern för sin del bidra till att syftet med umgängesrätten förverkligas genom att delta i de kostnader som umgängesrätten ger upphov till. Ifall någondera föräldern beslutar att flytta på längre avstånd, är det att rekommendera att ett nytt avtal om umgängesrätt förhandlas. Samtidigt kan man överenskomma om hur kostnaderna för umgängesresorna fördelas föräldrarna emellan.

SKRIV UT